

สรุปการประชุมหารือเพื่อขับเคลื่อนงานด้านกระบวนการยุติธรรม ตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่าง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร) กับ สำนักงานกิจการยุติธรรม (สกธ.) กระทรวงยุติธรรม วันจันทร์ที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๕ ณ วิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา

ประเด็นหารือ

๑. การขับเคลื่อนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ เรื่อง การเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม : การบรรจุหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม

การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีสาขาวิชานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่มีโอกาสผลิตบัณฑิตเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม บรรจุหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมในหมวดวิชาบังคับ ประกอบด้วย ๒ หัวข้อวิชา ได้แก่

หัวข้อวิชาที่ ๑ กระบวนการยุติธรรมและกฎหมายในชีวิตประจำวัน

คำอธิบายรายวิชา ประกอบด้วย แนวคิด หลักการ ความหมายของการบริหารงานยุติธรรมทางแพ่งอาญา และปกครอง ประวัติและพัฒนาการของกระบวนการยุติธรรมสากล ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป กฎหมายสำคัญในการดำเนินชีวิต กฎหมายที่เป็นข้อบังคับของสังคมและประเทศชาติ หลักนิติธรรม กระบวนการยุติธรรมทางเลือกปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรม

หัวข้อวิชาที่ ๒ หลักสิทธิมนุษยชน คุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล

คำอธิบายรายวิชา ประกอบด้วย หลักสิทธิมนุษยชน บทบาทและการพัฒนาของสิทธิมนุษยชนระดับสากลและสังคมไทย มโนทัศน์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน นโยบายการพัฒนาของรัฐที่ส่งผลต่อสิทธิมนุษยชน แนวคิดทางด้านคุณธรรม จริยธรรมและความรับผิดชอบทางสังคมของบุคลากรภาครัฐ การปฏิบัติตนตามหลักธรรมาภิบาล ประเด็นปัญหาทางจริยธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ ผลกระทบทางสังคม และแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

เพื่อเป็นการปูพื้นฐานองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมแก่ นิสิต นักศึกษา และจะเป็นประโยชน์ในอนาคต เมื่อนิสิต นักศึกษาเหล่านี้เข้ามาเป็นบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อไป ทั้งนี้ สกธ. ได้ติดตามผลการบรรจุหัวข้อวิชาฯ จากสถาบันอุดมศึกษาพบว่า สถาบันอุดมศึกษาบางแห่ง มีการบรรจุหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม ทั้ง ๒ หัวข้อวิชาในหมวดวิชาบังคับ เรียบร้อยแล้ว ปัจจุบัน สกธ. ได้จัดทำ (ร่าง) ประมวลรายวิชา (Course Syllabus) ของทั้ง ๒ หัวข้อวิชา เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นเครื่องมือในการบรรจุหัวข้อวิชาฯ ดังกล่าว

โดยการขับเคลื่อนที่ผ่านมา สกธ. ได้หารือการบรรจุหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมตามมติคณะรัฐมนตรีร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานและกำหนดนโยบายขับเคลื่อนการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่ง สกอ. เห็นชอบในหลักการและยินดีให้การสนับสนุน ประชาสัมพันธ์ และออกนโยบายให้สถาบันอุดมศึกษานำสื่อการเรียนการสอนตามมติคณะรัฐมนตรี ในรูปแบบออนไลน์เผยแพร่ผ่านระบบ Thai MOOC ที่เป็นการศึกษาระบบเปิดของโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย ไปใช้ในการเรียนการสอน นอกจากนี้ สกธ. ยังได้ทำความร่วมมือทางวิชาการในการจัดทำบทเรียนออนไลน์ หัวข้อวิชาการกระบวนการยุติธรรมไทย ร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาความรู้ให้กับนักศึกษา ประชาชน และบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากหัวข้อวิชาการกระบวนการยุติธรรมไทยมีความสอดคล้องกับหัวข้อวิชาตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ และเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๕ สกธ. ได้หารือแนวทาง

สนับสนุนการขับเคลื่อนการบรรจุหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม ร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (รมว.อว.) ซึ่ง สกธ. จะหารือร่วมกับปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ต่อไป

ทั้งนี้ สกธ. มีข้อเสนอแนะเพื่อให้ มจร ดำเนินการ ดังนี้

๑. สาขาวิชานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ บรรจุหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมตามมติ ครม. ให้อยู่ในหมวดวิชาบังคับ หรือ

๒. นำโครงสร้างเนื้อหา/ประมวลรายวิชาของหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมตามมติ ครม. (Course Syllabus) ไปสอดแทรกในรายวิชาที่มีความสอดคล้องกับหัวข้อวิชา ตามมติ ครม. ที่มีการเรียนการสอนอยู่แล้วในหลักสูตร และอยู่ในหมวดวิชาบังคับ หรือ

๓. บรรจุหัวข้อวิชา ให้อยู่ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) เพื่อให้บัณฑิต นักศึกษาทุกสาขาวิชาสามารถศึกษาได้ โดยกำหนดจำนวนหน่วยกิต หัวข้อวิชาละ ๑ หน่วยกิต

๒. การเทียบโอนหลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับกลางและระดับสูงกับการเรียนในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของสถาบันอุดมศึกษา

การเทียบโอนหลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับกลางและระดับสูงกับการเรียนในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของสถาบันอุดมศึกษา เป็นการสนับสนุนให้บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับกลาง (ยธก.) และหลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับสูง (ยธส.) ได้นำความรู้จากการฝึกอบรมไปต่อยอด จึงประสานและขอความร่วมมือเพื่อหรือในการนำหัวข้อวิชาจากการฝึกอบรมหลักสูตร ยธก./ยธส. ไปเทียบหน่วยกิตกับหลักสูตรระดับปริญญาโท/ปริญญาเอก ของมหาวิทยาลัย

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมฯ ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. การขับเคลื่อนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ เรื่อง การเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม : การบรรจุหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม

๑.๑ ในภาพรวม มจร สามารถนำโครงสร้างเนื้อหาของหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมตามมติ ครม. ไปสอดแทรกในรายวิชาที่มีการเรียนการสอนอยู่แล้วในหลักสูตร ซึ่งมีโอกาสที่จะสอดแทรกเนื้อหาได้ทุกหลักสูตร หากให้บรรจุหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมในหมวดวิชาบังคับ อาจบรรจุหัวข้อวิชา ได้ในบางหลักสูตร และเห็นชอบในหลักการ หาก สกธ. เสนอแนะให้บรรจุหัวข้อวิชา ให้อยู่ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) ซึ่งปัจจุบัน มจร ได้กำหนดจำนวนหน่วยกิตของหัวข้อวิชาที่อยู่ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เป็นหัวข้อวิชาละ ๓ หน่วยกิต ซึ่งมีข้อสังเกตในการดำเนินการของทั้ง ๒ หัวข้อวิชา ดังนี้

๑) หัวข้อวิชาที่ ๑ กระบวนการยุติธรรมและกฎหมายในชีวิตประจำวัน

เนื่องจากหัวข้อวิชากระบวนการยุติธรรมและกฎหมายในชีวิตประจำวัน มีความสอดคล้องกับรายวิชากฎหมายทั่วไปที่บรรจุอยู่ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในหลักสูตรระดับปริญญาตรี ดังนั้น จึงมีความเป็นไปได้ที่จะนำโครงสร้างเนื้อหาของหัวข้อวิชาดังกล่าว ไปสอดแทรกในรายวิชากฎหมายทั่วไป และปรับชื่อให้สอดคล้องกับหัวข้อวิชากระบวนการยุติธรรมและกฎหมายในชีวิตประจำวัน

๒) หัวข้อวิชาที่ ๒ หลักสิทธิมนุษยชน คุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล

สำหรับหัวข้อวิชาหลักสิทธิมนุษยชน คุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล เบื้องต้น จะดำเนินการตรวจสอบรายวิชาที่มีความสอดคล้องกับหัวข้อวิชาดังกล่าว ในหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ซึ่งอาจนำโครงสร้างเนื้อหาของหัวข้อวิชาดังกล่าว ไปสอดแทรกในรายวิชาที่อยู่ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

๑.๒ คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ มีข้อสังเกต ดังนี้

๑) หัวข้อวิชาที่ ๑ กระบวนการยุติธรรมและกฎหมายในชีวิตประจำวัน

สาขาวิชานิติศาสตร์ มีรายวิชากฎหมายทั่วไปในหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมอยู่ในรายวิชา การกำหนดให้เนื้อหาด้านกระบวนการยุติธรรมเป็นหัวข้อหลักของรายวิชาตามมติ ครม. ทำให้เนื้อหาวิชามีความทันสมัย ดังนั้น มีความเป็นไปได้ที่สาขาวิชานิติศาสตร์จะปรับรายวิชากฎหมายทั่วไป ให้มีชื่อวิชาและคำอธิบายรายวิชา ตรงตามหัวข้อวิชาฯ ตามมติ ครม.

๒) หัวข้อวิชาที่ ๒ หลักสิทธิมนุษยชน คุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล

สาขาวิชานิติศาสตร์ มีรายวิชาสิทธิมนุษยชนในหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน และหลักสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งหลักสูตรนิติศาสตร์อยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์การวิชาชีพ ประกอบด้วย สภานายความ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และเนติบัณฑิตยสภา ซึ่งเนติบัณฑิตยสภา กำหนดให้มีรายวิชาสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมในหลักสูตรการเรียนการสอน สถาบันอุดมศึกษาที่มีสาขาวิชานิติศาสตร์ จึงต้องมีรายวิชาและจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับรายวิชาของเนติบัณฑิตยสภา ดังนั้น สาขาวิชานิติศาสตร์อาจนำโครงสร้างเนื้อหาวิชาบางส่วนของหัวข้อวิชาหลักสิทธิมนุษยชน คุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล ไปสอดแทรกในรายวิชาสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นวิชาบังคับเลือก และมีความเป็นไปได้ที่จะบรรจุหัวข้อวิชาหลักสิทธิมนุษยชน คุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล เป็นวิชาเลือกในหลักสูตรการเรียนการสอน ต่อไป

๑.๓ คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ มีข้อสังเกต ดังนี้

๑) ขณะนี้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม อยู่ระหว่างการปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๘ ในส่วนของสมรรถนะ ความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และลักษณะส่วนบุคคล ดังนั้น ควรส่งเสริมให้นักศึกษาทุกสาขาวิชามีองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม และเห็นชอบในหลักการที่เสนอแนะให้บรรจุหัวข้อวิชาฯ ให้อยู่ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) เพื่อให้บัณฑิต นักศึกษา ทุกสาขาวิชาสามารถศึกษาได้

๒) สาขาวิชารัฐศาสตร์มีรายวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ซึ่งได้ดำเนินการปรับรายวิชาให้มีเนื้อหาด้านกระบวนการยุติธรรม เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เรียบร้อยแล้ว

๑.๔ วิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติ

ปัจจุบัน มีรายวิชา Seminar on Buddhistic for Peace ในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ซึ่งมีเนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชนในรายวิชาดังกล่าว ในปีการศึกษาต่อไป จะดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรระดับปริญญาตรี ให้มีรายวิชาด้านสิทธิมนุษยชนในหลักสูตรการเรียนการสอน

๑.๕ หลักสูตรระดับปริญญาโทและปริญญาเอก สาขาวิชาสันติศึกษา

หัวข้อวิชากระบวนการยุติธรรมและกฎหมายในชีวิตประจำวัน มีความสอดคล้องกับรายวิชากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของหลักสูตรระดับปริญญาโท ส่วนหัวข้อวิชาหลักสิทธิมนุษยชน คุณธรรม จริยธรรม แลหลักธรรมาภิบาล มีความสอดคล้องกับรายวิชาสิทธิมนุษยชนเพื่อสันติภาพ ในหลักสูตรระดับปริญญาเอก

๑.๖ ขณะนี้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม อยู่ระหว่างปรับกฎกระทรวง ดังนั้น แผนประกันคุณภาพการศึกษา และแผนงานต่างๆ ของมหาวิทยาลัย ต้องมีความสอดคล้องกับกฎกระทรวง ซึ่งจะมีการปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกฎกระทรวง ภายในปีการศึกษา ๒๕๖๗ ด้วยเช่นกัน ดังนั้น จึงเห็นชอบในหลักการเรื่องการบรรจุหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมในหลักสูตรการเรียนการสอน นอกจากจะบรรจุหัวข้อวิชาฯ ในสาขาวิชานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์แล้ว ควรนำหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมไปไว้ในหลักสูตรการเรียน

การสอนสาขาวิชาครุศาสตร์ เพื่อให้บุคลากรทางการศึกษามีพื้นฐาน สามารถถ่ายทอดวิชา และปลูกฝังให้นักศึกษามีองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมต่อไป

๑.๗ ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร) ได้ดำเนินการด้านเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ในเป้าหมายที่ ๑๖ Peace Justice and Strong Institution ดังนั้น ข้อเสนอแนะของสำนักงานกิจการยุติธรรม (สกธ.) จึงมีความสอดคล้องกับการดำเนินการในด้านดังกล่าว และสกธ. เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในเป้าหมายที่ ๑๖ ดังนั้น สกธ. จึงสามารถดำเนินการร่วมกับ มจร ในประเด็นนี้ได้

๒. การเทียบโอนหลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับกลางและระดับสูงกับการเรียนในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของสถาบันอุดมศึกษา

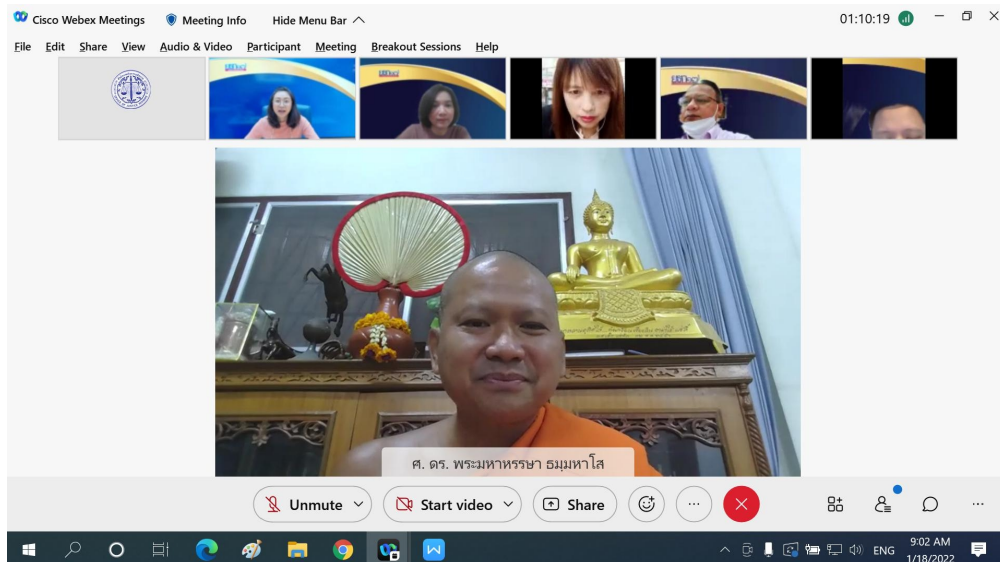
เห็นชอบในหลักการนำหัวข้อวิชาจากการฝึกอบรมหลักสูตร ยธก./ยธส. ไปเทียบหน่วยกิตกับหลักสูตรระดับปริญญาโท/ปริญญาเอกของมหาวิทยาลัย ซึ่งขณะนี้ มจร อยู่ระหว่างดำเนินการกำหนดข้อบังคับว่าด้วยการเทียบโอนหน่วยกิต

ทั้งนี้ เห็นควรกำหนดให้มีผู้ประสานงานใน ๒ ประเด็นดังกล่าว เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

.....

การดำเนินงานของ สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม
ร่วมกับ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร)

1. สำนักงานกิจการยุติธรรม เรียนเชิญ พระอาจารย์हरररर พระครูปลัดปัญญาวรรวัฒน์,ศ.ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติ จาก มจร เป็นวิทยากรบรรยายในหลักสูตร ยธก.16 และ ยธก.17

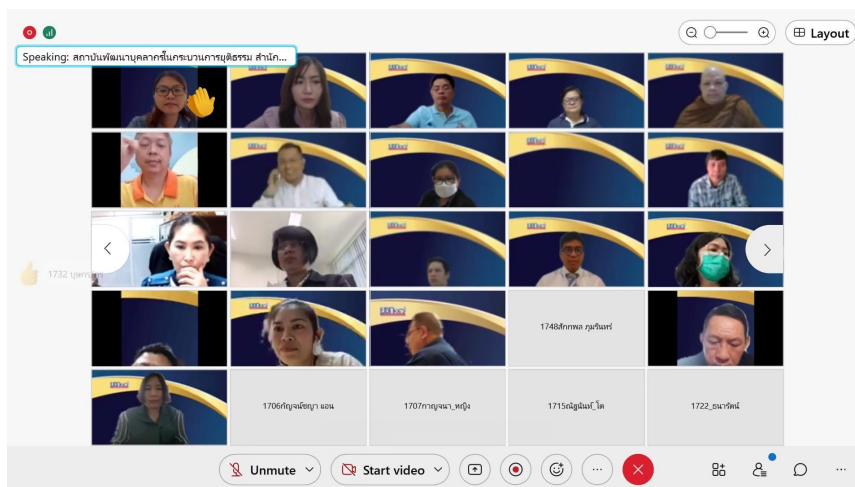

2. มจร ส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรของสำนักงานกิจการยุติธรรม ดังนี้

- พระครูปลัดปัญญาวรรวัฒน์,ศ.ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติ หลักสูตร ยธส.12

- พระปราโมทย์ วาทโกวิโท อาจารย์ประจำหลักสูตรสันติศึกษา หลักสูตร ยธก.17

- พระมหาวิระศักดิ์ อภินนทเวที รองผู้อำนวยการวิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติ หลักสูตร ยธส.13

3. สำนักงานกิจการยุติธรรม ได้มอบถวายประกาศนียบัตรกิตติมศักดิ์ พร้อมเข็มวิเทศนาระการบริหารงานยุติธรรม ระดับสูง แต่ พระธรรมวัชรบัณฑิต,ศ.ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และประชุมหารือ เพื่อขับเคลื่อนงานด้านกระบวนการยุติธรรม ตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่าง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร) กับ สำนักงานกิจการยุติธรรม (สจร.) ยุติธรรม เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๕ ณ อาคารวิปัสสนาธุระ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

